

Жук О.І.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника

Проданова І.І.,

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання підприємства потребують розробки податкової політики, яка б враховувала особливості діяльності господарюючого суб'єкта, тенденції його розвитку та особливості впливу кожного податку на показники фінансового стану підприємства.

На сьогоднішній день податки є суттєвим фактором впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства. Тому забезпечити нормальне функціонування підприємницьких структур у нестабільному соціально-економічному середовищі, та якісне управління фінансовими ресурсами керівники та бухгалтери можуть лише при наявності розробленої ними концепції управління податками [1]. Ефективно організована податкова політика та податкове планування на підприємстві сприятиме стабільному фінансовому стану підприємства, а також своєчасному виконанню своїх зобов'язань перед бюджетом. Податкове планування на рівні підприємства – це вибір між різними варіантами здійснення фінансово-господарської діяльності і розміщення активів з метою досягнення максимально низького рівня податкових зобов'язань, які при цьому виникають [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання податкового планування досліджували такі науковці: Білик М.Д., Василик О.Д., Данилов О.Д., Золотко І.А., Ковальчук К.Ф., Мельник Д.Ю., Підлужний М.П., Погорлецький А.І., та ін. Однак на даний час немає єдиного підходу щодо визначення податкового планування, реалізації схеми оптимізації оподаткування, принципів та методів організації податкового планування на підприємстві, що зумовило вибір напряму дослідження.

Постановка завдання. Основною метою проведеного дослідження є встановлення суті податкового планування та ухилення, а також визначення принципів та рівнів податкового планування на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. У податковому законодавстві не визначено, які дії є правомірними, а які неправомірними, тому платник податку повинен самостійно дотримуватися норм та принципів податкового законодавства, уникаючи фіктивних операцій, щоб ї не можна було трактувати як “ухилення від сплати податків”. Повна чи часткова несплата податків може здійснюватись як легально, тобто з використанням особливостей чинного законодавства, так і нелегально, тобто з порушенням норм закону [3,4]. В економічній літературі, поки що не має чіткого визначення щодо зазначених вище понять. Якщо податкові органи використовують термін “ухилення” як для легального, так і нелегального зменшення або несплати податків, то економісти пропонують законне зменшення податків називати терміном “податкове планування”, а незаконне – саме терміном “ухилення”.

Основні ознаки ухилень від сплати податків: приховування виручки, формальне збільшення чисельності працівників; незаконне створення нових організацій; ведення господарської без реєстрації суб'єкта господарської діяльності; не підтвержене підвищення витрат у господарській діяльності; зловживання в особистих інтересах.

Податкове планування це планування оптимізації податкових платежів і зборів за допомогою законних способів. Податкове планування не переступає межі законодавства, все здійснюється у рамках закону. Створення системи

ефективного і безпечного податкового планування стає можливим за умови врахування норм податкового законодавства і правомірності їх використання [5, с. 350]. У розвинених країнах податкове планування займає перше місце у фінансовому плануванні діяльності підприємства. Податкове планування повинно бути невід'ємною частиною загального планування діяльності підприємства.

Оскільки податковим законодавством передбачено різного роду пільгові режими податкові пільги, то підприємство може зменшити податкове навантаження та систематизувати порядок справляння податків.

Законодавство про оподаткування, закладаючи основи надання податкових пільг, в якості пільгових суб'єктів виділяє категорії платників, а не окремих юридичних чи фізичних осіб, тобто виділяє певну однорідну групу платників податків, що характеризуються конкретною ознакою, на підставі якої формується пільговий податковий режим. Усі інші платники податків визначають об'єкт оподаткування, обчислюють податкову базу і суму додатків у повному обсязі згідно з встановленими законодавством загальними правилами [6].

Підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їхньої діяльності й об'єкт оподаткування.

Зменшення податкового навантаження можна реалізувати шляхом застосування:

- податкових пільг – звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплати ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав.

Податкова пільга надається шляхом:

1) податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;

2) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;

3) встановлення зниженої ставки податку та збору;

4) звільнення від сплати податку та збору [7, с. 37].

- пільгового оподаткування сільгоспвиробників – для сільськогосподарських підприємств – передбачено фіксований сільськогосподарський податок.

- спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Так суб'єкти господарювання можуть застосовувати спрощену систему оподаткування бухгалтерського обліку та звітності, яка передбачає заміну сплати встановлених законом ряду податків і зборів сплатою єдиного податку.

Проведення податкового планування на підприємстві потрібно починати з вибору схеми, за якою працюватиме підприємство або проводитиметься окрема господарська операція. Схеми оптимізації оподаткування – це інструмент, що дозволяє подолати негативні податкові наслідки та зробити їх вигідними, як для платників податків так і для бюджету [8]. Суб'єкт господарювання повинен мати у своєму розпорядженні вибір схем податкового планування, щоб розуміти, яку саме з них застосовувати залежно від ситуації.

Глобальні схеми дозволяють оптимізувати більшість податкових платежів із перспективою на тривалий час.

Локальні схеми дозволяють оптимізувати кілька податків на обмежений час.

Динамічні локальні схеми дозволяють маневрувати сумою економії при зміні об'єкта оподаткування [8].

Податкове планування передбачає різні умови оподаткування в залежності від:

- галузі (сфери діяльності) в якій здійснюється господарська діяльність;
- величини господарюючого суб'єкта (мале чи велике);
- виду діяльності;
- статусу приналежності до юридичної чи фізичної особи;
- для чого потрібно податкове планування (для оптимізації певної операції чи всієї господарської діяльності);

- існування податкових пільг.

Податкове планування передбачає декілька рівнів до кожного з них ставляться певні вимоги:

1. Організація бухгалтерського та податкового обліку – дасть можливість вчасно та в повному обсязі отримувати достовірну інформацію для податкового планування;

2. Вивчити податкове законодавство – знання податкового законодавства дозволить визначити вплив податкової системи на господарську діяльність підприємств, а також кожного податку зокрема;

3. Визначити перелік пільг, які можуть бути застосовані господарюючим суб'єктом.

4. Правильно нараховувати і своєчасно сплачувати податкові платежі – правильне нарахування та своєчасна сплата податкових платежів дозволить уникнути застосування фінансових штрафних санкцій і нарахування пені за несвоєчасну та неповну сплату платежів;

5. Оптимально сплачувати податкові платежі – полягає у плануванні оптимального співвідношення доходів та витрат в одному податковому періоді;

6. Платити мінімально, застосовуючи законні методи зменшення податкового навантаження.

При проведенні планування, в першу чергу, необхідно дослідити, який вплив на фінансовий результат діяльності підприємства має той чи інший податок і з якою метою і на який період здійснюється податкове планування.

При цьому податкове планування може здійснюватися за допомогою наступних методів [1]:

1. Поточний внутрішній контроль (короткострокове оперативне податкове планування) – це періодичний контроль за податками і платежами, співставлення дійсних податкових платежів з складеними короткостроковими прогнозами. Здійснення аналізу та визначення причин розбіжностей між прогнозами та реальними платежами та розроблення пропозицій щодо їх усунення.

2. Попередня податкова експертиза (середньострокове перспективне податкове планування) передбачає експертизу нових проектів і найважливіших управлінських рішень. Цей метод передбачає наявність на підприємстві інформаційно-аналітичної бази щодо податків.

3. Порівняльний аналіз (довгострокове стратегічне податкове планування) передбачає аналіз нових проектів діяльності підприємства в цілому. У відповідності з цим методом проводиться порівняння різних варіантів діяльності підприємства з метою визначення їх податкової ефективності: на короткий період і на тривалі періоди діяльності.

Система податкового планування на підприємстві має формуватися й удосконалюватися з урахування таких основних принципів:

1. Знання та дотримання податкового законодавства;
2. Доцільність застосування обраної системи оподаткування;
3. Швидке реагування платника податку на зміни у законодавстві по оподаткуванню;
4. Використання різних методів податкового планування, враховуючи особливості діяльності конкретного платника податку.
5. Використання сприятливих податкових режимів.

Висновки з даного дослідження. На сьогоднішній день податки становлять значну питому вагу у витратах підприємства, тим самим є суттєвим впливають на діяльність підприємства. За таких умов тільки ефективно організована податкова політика на підприємстві сприятиме підвищенню результатів діяльності підприємства, його стабільному розвитку та виконанню ним зобов'язань перед бюджетом за податками та платежами. Правильно організоване податкове планування на підприємстві дасть можливість платнику податку звести до мінімуму податкові зобов'язання, збільшити прибуток та уникати штрафних санкцій.

Література

1. www.refine.org.ua/pageid-606-1.html

2. Організація податкового планування на підприємстві [електронний ресурс] / www.vlasnasprava.info/ua/business
3. Податкове планування юридичних осіб [електронний ресурс] / www.podatki.net.ua/5ua.html
4. Систематизація податкового планування на підприємстві [електронний ресурс] / www.justinian.com.ua/article.php
5. Супруненко С.А. Вдосконалення податкового планування в інтересах держави та підприємства / С.А. Супруненко // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2009. – № 8. – С. 349–352.
6. ua.textreferat.com/referat-2562-2.html
7. Податковий кодекс України. – К.: ДП “ІВЦ ДПА України”, 2010. – 336 с.
8. Надточій І.І., Сміліченко М.О. Податкове планування на промислових підприємствах / І.І. Надточій, М.О. Сміліченко. Вісник НУК [електронний ресурс] / ev.nuos.edu.ua

Жук О.І., Проданова І.І.

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Висвітлено особливості та необхідність здійснення податкового планування на підприємстві. Узагальнено поняття податкове планування та ухилення, а також визначено відмінності між даними категоріями. Визначено та обґрунтовано основні принципи та рівні податкового планування.

Ключові слова: податкове планування, податки, оптимізація податкових платежів, система оподаткування, податкові пільги, податкове навантаження.

Жук О.И., Проданова И.И.

НАЛОГОВОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТА ВЕДЕНИЯ ХОЗЯЙСТВА

Аннотация. Отражены особенности и необходимость осуществления налогового планирования на предприятии. Обобщено понятие налоговое планирование и уклонение, а также определены отличия между данными категориями. Определенно и обоснованы основные принципы и уровни налогового планирования.

Ключевые слова: налоговое планирование, налоги, оптимизация налоговых платежей, система налогообложения, налоговые льготы, налоговая нагрузка.

Zhuk O.I., Prodanova I.I.

TAX PLANNING IS IN SYSTEM OF ADMINISTRATIVE TO ACTIVITY OF SUBJECT OF MENAGE

Annotation. Features and necessity of realization of the tax planning are reflected on an enterprise. A concept is generalized tax planning and deviation, and also differences are certain between these categories. Certainly and basic principles and levels of the tax planning are reasonable.

Key words: tax planning, taxes, optimization of tax payments, system of taxation, tax deductions, tax loading.